

Trestná činnost proti životnímu prostředí

Úřad služby kriminální policie a vyšetřování PP ČR

Pomáhat a chránit

Stávající přístup k problematice environmentální kriminality v rámci Policie ČR

- Dle PPP č. 103/2013 jsou **šetřením a prověřováním trestných činů**, jejichž předmětem útoku je životní prostředí, **jsou věcně příslušné oddělení (odborní) hospodářské kriminality SKPV.**
- Problematika environmentální kriminality je **v rámci Policie ČR řešena v rámci sítě specialistů, zastřešená metodickým a koordinačním pracovištěm ÚSKPV PP ČR (2 specialisté),**
- na každém **územním odboru, obvodním či městském ředitelství** působí v rámci oddělení SKPV OHK minimálně **1 specialista,**
- na každém OHK **krajských ředitelství** působí minimálně **1 specialista.**
- Součástí metodické a koordinační činnosti je **edukace specialistů na danou problematiku** (účast na instruktážně metodických zaměstnáních a seminářích).
- **Spolupráce se státními i nestátními subjekty**, jimž je svěřena ochrana životního prostředí nebo se jí zabývají, ať již **na vnitrostátní či mezinárodní úrovni.**

Současný stav problematiky

V současné době jsou nejčastěji **trestní řízení** v oblasti environmentální kriminality vedena **pro trestné činy**:

- **týrání zvířat** (§ 302 TZ)
- **pytláctví** (§ 304 TZ)
- **chov zvířat v nevhodných podmínkách** (§ 302a TZ) **a zanedbání péče o zvíře z nedbalosti** (§ 303 TZ) - a to jak vůči jednotlivým domácím zvířatům ze strany jejich chovatelů, tak se stále častěji setkáváme s tzv. množírny zvířat a tzv. „pet trade“.
- **neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami** (§ 299 TZ, nedbalostní forma § 300 TZ)
- **neoprávněné nakládání s odpady** (§ 298 TZ)
- **poškození lesa** (§ 295 TZ)

Trestné činy proti životnímu prostředí – přehled

- HLAVA VIII TRESTNÉ ČINY PROTI ŽIVOTNÍMU PROSTŘEDÍ
- **§ 293 Poškození a ohrožení životního prostředí**
- **§ 294 Poškození a ohrožení životního prostředí z nedbalosti**
  - § 294a Poškození vodního zdroje
- **§ 295 Poškození lesa**
  - § 297 Neoprávněné vypuštění znečišťujících látek
- **§ 298 Neoprávněné nakládání s odpady**
  - § 298a Neoprávněná výroba a jiné nakládání s látkami poškozujícími ozonovou vrstvu
- **§ 299 Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami**
- **§ 300 Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami z nedbalosti**
  - § 301 Poškození chráněných částí přírody
- **§ 302 Týrání zvířat**
  - **§ 302a Chov zvířat v nevhodných podmínkách**
- **§ 303 Zanedbání péče o zvíře z nedbalosti**
- **§ 304 Pytláctví**
  - § 305 Neoprávněná výroba, držení a jiné nakládání s léčivými a jinými látkami ovlivňujícími užitkovost hospodářských zvířat
- § 306 Šíření nakažlivé nemoci zvířat
- § 307 Šíření nakažlivé nemoci a škůdce užitkových rostlin

Statistika kriminality – trestná činnost proti životnímu prostředí 2017 - 2024

STATISTIKA KRIMINALITY - TRESTNÉ ČINY PROTI ŽIVOTNÍMU PROSTŘEDÍ									
přehled počtů registrovaných skutků									
TSK	popis	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
590	pytláctví (§ 304) platná do 2020	55	70	50	54	0	0	0	0
858	pytláctví (§ 304) platná od 2021	0	0	0	0	54	53	44	42
784	týrání zvířat (§ 302, 302a, 303) platná do 2020	126	157	163	163	0	0	0	0
898	týrání zvířat a zanedbání péče o zvíře (§ 302, 302a, 303) platná od 2021	0	0	0	0	164	133	180	196
850	ohrožení nebo poškození životního prostředí úmyslné (§ 293, 294a, 295,	24	34	46	45	48	37	33	38
851	ohrožení nebo poškození životního prostředí z nedbalosti (§ 294, 294a, 2	6	10	8	12	9	13	8	17
přehled počtů objasněných skutků (BEZ dodatečně objasněných)									
TSK	popis	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
590	pytláctví (§ 304) platná do 2020	9	12	5	6	0	0	0	0
858	pytláctví (§ 304) platná od 2021	0	0	0	0	10	11	14	10
784	týrání zvířat (§ 302, 302a, 303) platná do 2020	37	61	59	34	0	0	0	0
898	týrání zvířat a zanedbání péče o zvíře (§ 302, 302a, 303) platná od 2021	0	0	0	0	39	33	52	59
850	ohrožení nebo poškození životního prostředí úmyslné (§ 293, 294a, 295,	6	22	25	15	29	14	13	10
851	ohrožení nebo poškození životního prostředí z nedbalosti (§ 294, 294a, 2	0	2	3	2	3	2	0	2
přehled počtů stíhaných osob									
TSK	popis	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2023
590	pytláctví (§ 304) platná do 2020	21	13	8	13	2	0	0	0
858	pytláctví (§ 304) platná od 2021	0	0	0	0	11	17	19	15
784	týrání zvířat (§ 302, 302a, 303) platná do 2020	45	71	77	56	19	2	3	0
898	týrání zvířat a zanedbání péče o zvíře (§ 302, 302a, 303) platná od 2021	0	0	0	0	43	49	83	74
850	ohrožení nebo poškození životního prostředí úmyslné (§ 293, 294a, 295,	14	23	32	17	40	32	24	17
851	ohrožení nebo poškození životního prostředí z nedbalosti (§ 294, 294a, 2	0	2	7	3	6	4	3	2

Spolupráce na národní úrovni

Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo zemědělství – vyžadována odborná stanoviska a řešeny koncepční otázky

Soudy a státní zastupitelství – enviro specialisté v rámci soustavy soudů a státních zastupitelství

Celní správa ČR – mezinárodní přeprava odpadů, operativní činnost v oblasti CITES

Hasičský záchranný sbor ČR – spolupráce při domovních prohlídkách ve velkých chovech a množárnách zvířat, při znečištění vodních zdrojů a půdy - specializovaná laboratoř

Armáda ČR – spolupráce a využití specializovaných laboratoří na chemické, biologické a radioaktivní látky

Česká inspekce životního prostředí ČR – vede správní řízení, zajišťování exemplářů ohrožených druhů živočichů a rostlin a následné správní řízení o zabavení věci (rámcová dohoda o spolupráci z roku 2003)

Státní veterinární správa ČR – stanoviska a odborná vyjádření z oboru zemědělství, odvětví veterinářství v případech týrání zvířat, chovu zvířat v nevhodných podmínkách a zanedbání péče o zvíře. Dohoda o součinnosti mezi PČR a SVS č. 02 / 2016 ze dne 23.3.2016

Státní zemědělská a potravinářská inspekce ČR – problematika bezpečnosti potravin

Česká společnost ornitologická – aktuálně spolupráce s Policií ČR spočívá v bezplatné výpomoci psovodky při vyhledávání kadáverů otrávených karbofuranem

Spolupráce na národní úrovni - pokračování

CENZA zřízené v rámci MV ČR, dříve Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových

– spolupráce při zajišťování věcí v trestním řízení, rovněž živých zvířat

Odbory životního prostředí krajských úřadů a magistrátů – databáze, registry, správní řízení

Městská/obecní policie – odchyty a umístování živých zvířat v jednotlivých obcích či městech, provozování útulků pro zvířata

Znalecké ústavy, Státní veterinární ústav ČR - znalecké posudky a odborná vyjádření

Centrum environmentálních forenzních věd (Ústav pro životní prostředí Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy – účast na edukativních programech a seminářích)

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR – státní instituce, která spravuje 254 chráněných krajinných oblastí, národní rezervace a památky

Národní parky ČR – spolupráce při řešení TČ proti životnímu prostředí, výměna informací

ALKA Wildlife – nezisková nestátní společnost, ochrana druhů a biodiversity

Spolupráce na národní úrovni

Dokumenty schválené Vládou České republiky podporující aktivity v boji s TČ proti životnímu prostředí:

- Národní strategie řešení nelegálního zabíjení a otrav volně žijících živočichů v ČR 2020 - 2030
- Strategie prevence a potírání trestné činnosti související s odpady na období let 2021 – 2025
- Akční plán ČR pro potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin do roku 2028

Meziresortní skupiny:

- **Pracovní tým pro potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin** - tým zřízen pod MV ČR
- **Pracovní skupina pro implementaci Akčního plánu pro potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin do roku 2023** – skupina zřízena pod MŽP
- **Pracovní tým pro prevenci a potírání trestné činnosti související s odpady** – tým zřízen pod MV ČR
- **Stálá pracovní skupina CITES** – skupina zřízena pod MV ČR
- **Pracovní skupina k problematice nelegálního chovu velkých šelem** – skupina zřízena pod MŽP ČR

Vědecké projekty a mezinárodní spolupráce

Podpora výzkumných a vědeckých projektů

- **Projekt Efektivní využívání forenzních metod dokazování v oblasti boje proti wildlife crime (ForWild) na období 2021 – 2025** (Přírodovědecká fakulta UK)

Mezinárodní přesah

- Potírání environmentální kriminality stanoveno za jednu z hlavních priorit pro další cyklus EU (2022-2025)
- Aktivity v rámci skupiny EMPACT Environmentální kriminalita (EU) – snaha propojit boj s environmentální kriminalitou napříč státy EU i mimo EU, protože se často jedná o činnost, která přesahuje hranice jednoho státu – součinnost zejména kontrolních orgánů Celní správa ČR, ČIŽP, SVS.
- Spolupráce na operacích organizovaných Interpolem nebo Europolem – součinnost zejména kontrolních orgánů Celní správa ČR, ČIŽP, SVS.

Nelegální obchod s odpady

§ 298 Neoprávněné nakládání s odpady

- **Nelegální přeshraniční přeprava odpadů za účelem ukládání odpadů ze zahraničí na území ČR**
  - Přeprava odpadů s nepravdivými údaji na dokladech
  - Záměna dokladů o nákladů – změna na český odpad
  - Převod do neschválených zařízení
  - Likvidace spalováním, nebo ukládáním na skládkách nebo jiných k tomu neurčených místech
  - Ukládání odpadů v ČR, které na území ČR byly deklarovány jako tranzit
- **Nelegální nakládání s odpady – původci v České republice**
  - Ukládání odpadů v rozporu se specifikací schváleného zařízení
  - Ukládání odpadů na skládky s prokazováním, že byl odpad likvidován v určeném zařízení – spalovny
  - Ukládání odpadů do neschválených zařízení nebo na neschválené plochy
  - Ukládání odpadů do míst, kde probíhají rekultivace, stavební činnost a podobně
  - Vytváření falešných dokladů o původu odpadu, nebo vytváření fiktivních dokladů za účelem daňové a další trestné činnosti.

Týrání zvířat a chov v nevhodných podmínkách

§ 302 Týrání zvířat

- **Aktivní a pasivní týrání zvířat**
  - záměrné způsobení bolesti, zranění či usmrcení zvíře nedovoleným způsobem.
  - zanedbávání péče o zvíře, jeho krmení a napájení, zanedbávání zdravotního stavu

§ 302a Chov zvířat v nevhodných podmínkách

- „množírny“ zvířat za účelem obchodu s domácími mazlíčky
- **hospodářské chovy zvířat pouze za účelem získání dotace nebo nezvládnutý podnikatelský záměr**

Množírny zvířat - zneužívání zvířat pro nadměrnou produkci mláďat, přičemž reálný život takto chovaných zvířat znamená strádání, nevhodné a stresující podmínky bez bližšího kontaktu s člověkem. Typickými znaky množírny jsou právě špatný zdravotní stav chovaných zvířat, ale i přítomnost nakažlivých onemocnění a degenerativní změny v důsledku mnohdy nekontrolovaného množení zvířat. Riziko šíření onemocnění nejen na zvířata, ale i na člověka.

Nelegální obchod s chráněnými druhy živočichů a rostlin

§ 299 Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami

§ 300 Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami z nedbalosti

- živí jedinci živočichů a rostlin – za účelem chovu a pěstování (papoušci, primáti, kočkovité šelmy, plazy, kaktusy, orchideje)
- neživé exempláře živočichů – dermoplastické preparáty, lovecké trofeje
- části živočichů a rostlin a výrobky z nich – tradiční čínská medicína (nosorožčí rohovina, tygří kosti, šupiny luskouna, sušené rostliny), potraviny (bushmeat). Výrobky - sběratelské a umělecké předměty (slonovina, exotická dřeva), oděvy a módní doplňky (hadí kůže, kožešiny, tkaniny ze srsti, koráli)

Nelegální obchod s chráněnými druhy patří k nejvýnosnějším typům trestné činnosti na světě, kromě trestněprávního aspektu má mnoho dalších - medicínský, etický, společenský a bezpečnostní, neboť jeho výnosy jsou významným zdrojem pro financování teroristických organizací. Česká republika je jak tranzitní, tak i cílovou zemí tohoto obchodu.

Pytláctví

§ 304 Pytláctví

- **neoprávněný lov zvěře mimo dobu lovu, zakázaným způsobem, bez povolení**
  - trofejní lov
  - lov pro maso – porušení veterinárního zákona a hygienických předpisů
  - lov pro zábavu a z nenávisti
- **trávení volně žijících živočichů – častý fenomén posledních let**
  - kladení otrávených návnad s obsahem karbofuranu s cílem usmrtit některé druhy dravců a šelem ve volné přírodě

Karbofuran – vysoce toxická látka nebezpečná také pro člověka a domácí zvířata – inhibitor acetylcholinesterázy způsobující nervosvalovou paralýzu organismu.

(kladení otrávených návnad lze dále dle okolností případu kvalifikovat jako **trestné činy týrání zvířat dle § 302 TZ, neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami dle § 299 TZ, přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu dle § 284 TZ**)

Nelegální těžba dřeva

§ 295 Poškození lesa

- vznik holé seče nebo závažné poškození lesa na celkové větší ploše lesa
- proředění lesního porostu pod hranici zakmenění stanovené jiným právním předpisem na celkové větší ploše lesa
- těžba lesního porostu mladšího 80 let

K těžbě dřeva v rozporu se zákonem dochází pod legendou napadení lesa kůrovcem či vytěžením lesního porostu jiných vlastníků – v rámci pronajatých lesních pozemků nebo bez jejich vědomí.

Případy nelegálního kácení dřevin rostoucích mimo les lze kvalifikovat pouze jako trestný čin krádež dle ust. § 205 TZ, přičemž způsobená škoda je vyčíslením hodnoty palivového dřeva. Částečně je věc oznámena České inspekci životního prostředí ČR.

Úskalí v trestním řízení

Umístění a péče o zajištěná živá zvířata – Policie ČR versus obecní úřady obcí s rozšířenou působností (ORP)

Při realizaci případů týrání a chovu zvířat v nevhodných podmínkách je problematické zajišťování zvířat zejména z důvodů kapacit zařízení, jejich možností, zejména velkých finančních nákladů.

ORP (dle zákona 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání) na návrh Krajské veterinární správy SVS umisťuje zvířata do předběžné náhradní péče.

Policie ČR zajišťuje zvířata jako důkaz, respektive i nástroj k TČ a poté pověřuje jiný orgán správou zajištěné věci a jejím prodejem. Ponechat zvíře na místě nelze, neboť ORP či OČTŘ tak umožní pachateli přestupku či TČ pokračovat v protiprávním jednání (z hlediska týrání, chovu v nevhodných podmínkách, nelegálního obchodu a neoprávněného podnikání).

Řešení: striktně stanovit pravomoci a povinnosti jednotlivých orgánů a zdroj finančních prostředků pro tyto případy (řešeno v rámci pracovních skupin). Vzhledem k dosavadním podmíněným trestům a nízkým finančním postihům je velmi častá recidiva pachatelů této trestné činnosti. Policie ČR tak opakovaně vynakládá nemalé finanční prostředky při realizaci těchto případů. Nejen na zajišťování, ale i znalecké posudky.

Vstup do obydlí - zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

§ 40 Vstup do obydlí, jiného prostoru nebo na pozemek

odst. 2 písm. c) vstupu **do jiného prostoru nebo na pozemek**, oprávnění pro vstup má policista také, má-li důvodné podezření, že se tam nachází týrané zvíře. **Oprávnění se nevztahuje na vstup do obydlí** v případech týrání, chovu zvířat v nevhodných podmínkách – problém pro Policii ČR i pracovníky SVS ČR.

Vzdělávání a prevence

Instrukčně metodická zaměstnání – specialisté na environmentální trestnou činnost a lektori z řad odborníků.

Kurz pro policisty odborů a oddělení hospodářské kriminality – blok environmentální kriminality.

Školení pro strážce přírody národních parků ČR – spolupráce Útvaru policejního vzdělávání a služební přípravy, Odboru dopravní policie a Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování.

Justiční akademie – seminář Ministerstva spravedlnosti ČR - lektorství a zajištění účasti pro 30 policistů.

Seminář Wildlife crime – Centrum environmentálních forenzních věd – lektorství a zajištění účasti pro 30 policistů.

31. mezinárodní konference ochrany zvířat a welfare – Veterinární univerzita v Brně, Státní veterinární správa ČR a Ministerstvo zemědělství ČR – aktivní účast 17 specialistů SKPV.

Publikační činnost – časopis Policista – speciální přílohy – nelegální obchod s odpady, týrání zvířat a chov v nevhodných podmínkách, nelegální obchod s chráněnými druhy živočichů a rostlin.

Děkuji Vám za pozornost

kpt. Bc. Kateřina Jandíková
pplk. Mgr. Lenka Šamonilová

Úřad služby kriminální policie a vyšetřování
Policejní prezidium ČR

